

13 кастрычніка міністр культуры Уладзімір Матвейчук зноў сустраўся з прадстаўнікамі культурнай галіны. Гэтым разам тэмай нарады стала выкананне заканадаўства аб ахове гісторыка-культурнай спадчыны Рэспублікі Беларусь, зберажэнне якой з'яўляецца мэтай дзяржаўнай палітыкі ў развіцці нацыянальнай культуры. Пра гэта нагадаў міністр ва ўступным слове:

— У сваёй працы на культурнай глебе мы ў першую чаргу павінны кіравацца праграмнымі дакументамі, па якім працуе ўся краіна. Гэта матэрыялы III Усебеларускага народнага сходу, у якім пастаўлены наступныя мэты ў справе аховы гісторыка-культурнай спадчыны: "...рэалізацыя мерапрыемстваў па рэстаўрацыі, рэканструкцыі, зберажэнні прырытэтных гісторыка-культурных каштоўнасцей беларускага народа, уключэнне іх у культурны і турыстычны абарот; выяўленне і аднаўленне ў рэгіёнах краіны найбольш значных сельскіх гістарычных сядзіб, выкарыстанне іх у якасці аб'ектаў культурна-адпачынкавай дзейнасці" ... Перад намі стаяць сур'ёзныя задачы, таму на сённяшняй нарадзе хацелася б выслухаць пра асноўныя праблемы, якія перашкаджаюць пастаўленым мэтам і якія мы па магчымасці будзем сумесна вырашаць.

У канферэнц-зале Нацыянальнай бібліятэкі сабраліся спецыялісты абласных і гарадскіх упраўленняў культуры, раённых аддзелаў культуры, архітэктары, кіраўнікі рэстаўрацыйных прадпрыемстваў, навукоўцы НАН Беларусі, музейныя работнікі. Удзельнікі нарады не толькі абазначылі праблемныя месцы ў ахове гісторыка-культурнай спадчыны, але і паведамілі міністру аб стані вынікаў апошніх гадоў. Асабліва ўвага была нададзена выкарыстанню помнікаў культуры і гісторыі ў турыстычнай галіне. У некаторых рэгіёнах з'явіліся насычаныя цікавымі аб'ектамі маршруты, як, прыкладам, "Залатое кальцо Гомельшчыны", у якое ўвайшлі дзевяць населеных пунктаў: Гомель, Мазыр, Ветка, Лоеў, Рэчыца, Тураў, Чачэрск, вёскі Юравічы і Чырвоны Бераг. І ўжо за першае паўгоддзе гэтага года маршрут наведала больш за 8 тысяч чалавек.

Прапануем увазе чытачоў фрагменты з выступленняў удзельнікаў нарады.

Памяткі дзён мінулых не дрэмлюць — жывуць і працуюць

Аб выкананні патрабаванняў Закону "Аб ахове гісторыка-культурнай спадчыны Рэспублікі Беларусь"

(З даклада начальніка ўпраўлення па ахове гісторыка-культурнай спадчыны і рэстаўрацыі Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь Васіля АБЛАМСКАГА)

Тэма і мэта гэтай нарады вынікаюць з задач, якія стаяць перад нашым грамадствам у галіне аховы гісторыка-культурнай спадчыны. Актуальнасць тэмы абумоўлена таксама пастаяннай увагай да дадзенага пытання з боку Кіраўніка дзяржавы, што ў чарговы раз знайшло адлюстраванне ў дакладзе міністра культуры Прэзідэнту Рэспублікі Беларусь.

Падобны падыход невыпадковы. Гісторыка-культурная спадчына змяшчае ў сабе значны эканамічны патэнцыял, з'яўляецца важным фактарам патрыятычнага выхавання грамадзян Беларусі і стварэння ў суветным суграмадстве прывабнага вобраза нашай дзяржавы.

Асновай у вырашэнні ўсёй сукупнасці пытанняў аховы спадчыны служыць нацыянальная прававая база і міжнародныя нарматывна-метадычныя дакументы, ратыфікаваныя Рэспублікай Беларусь.

2006 год у гэтых адносінах стаў прыкметным. 9 студзеня Аляксандр Лукашэнка падпісаў Закон "Аб ахове гісторыка-культурнай спадчыны Рэспублікі Беларусь", які ўступіў у дзеянне 24 ліпеня. Адначасова Міністэрства культуры падрыхтавала восем і ўнесла папраўкі ў адзін нарматывны акт, якія зацверджаны пастановамі Урада № 762 і № 906 у ліпені.

Унесены прапановы па змяненні і дапаўненні 17 актаў заканадаўства, якія ў гэты дні разглядаюцца палатай прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу РБ. Увядзенне ў дзеянне новага Закону аб ахове спадчыны пацягнула за сабой таксама неабходнасць распрацоўкі двух Указаў Кіраўніка дзяржавы. Акрамя таго, на ўзгадненні знаходзяцца чатыры прававыя нарматывныя акты, зацвярджэнне якіх аднесена законам да кампетэнцыі Міністэрства культуры.

Адрозная асаблівасць прынятага новага Закону — вызначэнне кампетэнцыі розных узроўняў дзяржаўнага кіравання, у тым ліку функцый мясцовых прадстаўнічых і выканаўчых органаў.

Можна казаць аб канчаткова сфарміраванай трохступенчатай сістэме дзяржаўнага кіравання ў галіне аховы спадчыны: рэспубліканскай, абласнай на ўзроўні гарадоў і раёнаў, у якіх прызначаны адпаведныя спецыялісты. Для гэтай катэгорыі работнікаў у Беларусі дзяржаўным інстытуте праблем культуры ў адпаведнасці з вучэбнымі планамі штогод праводзяцца курсы павышэння кваліфікацыі.

Аднак колькасць прадстаўнікоў рэгіёнаў, якія прыязджаюць на заняткі, часам недастатковая, каб сфарміраваць рабочую групу слухачоў. Так, у верасні гэтага года з 30 запланаваных спецыялістаў прыбылі ўсяго 18. Гэта красамойна гаворыць аб стаўленні да пытанняў аховы спадчыны на месцах, бо далёка не ўсе работнікі, на якіх ускладзены такія функцыі, дастаткова падрыхтаваны да іх ажыццяўлення, яны не маюць часам нават профільнай адукацыі.

Таксама для вырашэння задач, звязаных з комплекс-

сам мерапрыемстваў па ахове спадчыны, у Віцебскай, Гомельскай і Магілёўскай абласцях і г.Мінску створаны спецыяльныя службы заказчыка на выкананне работ на помніках архітэктуры за кошт сродкаў рэспубліканскага, мясцовага бюджэта і іншых крыніц фінансавання. Задзейнічаны ў гэтым накірунку ўпраўленні капітальнага будаўніцтва рай- і гарвыканкамаў, архітэктурныя і кантралюючыя службы ўсіх узроўняў, з якімі ўпраўленне па ахове спадчыны пастаянна кантактуе. Пазітыўныя ўзаемадзеянні з рэгіёнамі рэспублікі дазволілі Міністэрству значна актывізаваць работу з уласнікамі гісторыка-культурных каштоўнасцей па пытаннях аховы спадчыны ў нізавым звязе, выканання пашпартызацыі аб'ектаў, афармлення ахоўных абавязальстваў, устаноўкі ахоўных дошак і сістэматызацыі правядзення рэстаўрацыйных работ.

У межах, вызначаных заканадаўствам, Міністэрства непасрэдна праводзіць разгляд і ўзгадненне навукова-праектнай дакументацыі па выкананне работ на матэрыяльных гісторыка-культурных каштоўнасцях і праектаў іх зон аховы, якія зацвярджаюцца Міністэрствам культуры. Праектныя прапановы, датычныя найбольш значных аб'ектаў спадчыны катэгорыі 0, 1, 2, прадстаўляюцца на разгляд Беларускай рэспубліканскай навукова-метадычнай рады па пытаннях гісторыка-культурнай спадчыны, паслядзённай якой праводзяцца штомесячна. Сыходзячы з патрабаванняў заканадаўства, усе віды работ, у тым ліку і навукова-праектныя, на аб'ектах спадчыны ажыццяўляюцца толькі з пісьмовага дазволу Міністэрства культуры. У 2005 г. было ўзгоднена 653 камплекты навукова-праектнай дакументацыі, за 8 месяцаў 2006 г. — 537 праектаў.

У сярэднім у год Міністэрства культуры разглядае заяўкі і выдае вышш 700 дазвалаў на распрацоўку дакументацыі і арганізацыю работ на гісторыка-культурных каштоўнасцях. Таксама праводзіцца зацвярджэнне рэстаўрацыйных заданняў і прызначэнне навуковых кіраўнікоў на аб'екты спадчыны, яны нясуць персанальную адказнасць за прыняцце праектных рашэнняў і кантралююць рэстаўрацыйны працэс. У гэтай сувязі неабходна адзначыць істотную дэталю, датычную ўзаемаадносін органаў дзяржаўнага кіравання розных узроўняў. Штокартальна на адрас абласных упраўленняў культуры і Мінскага гарвыканкама накіроўваецца інфармацыя аб выдадзеных дазвалах на вытворчасць работ на тэрыторыях абласцей і горада Мінска з мэтай забяспечыць апэратывны кантроль за станам спраў на аб'ектах рэстаўрацыі і рэканструкцыі. Разам з тым, такія звесткі не даводзяцца да спецыялістаў па ахове спадчыны гар- і райвыканкамаў, а ў цэлым зніжаны кантроль у працэсе вытворчасці. Падобную сітуацыю належыць змяніць карэнным чынам, забяспечыўшы шчыльнае ўзаемадзеянне ў галіне аховы гісторыка-культурнай спадчыны на ўсіх узроўнях. Пры гэтым адказныя спецыялісты

(Заканчэнне на стар.4—5)

Памяткі дзеён мінулых

(Заканчэнне. Пачатак на стар.3)

павінны ведаць не толькі тое, на аснове якога дакумента выконваюцца працы, але і аб іх адпаведнасці практным рашэнням, аб удзеле ў ходзе выканання мерапрыемстваў навуковых кіраўнікоў, аб належным дакументальным афармленні вытворчых працаў праз выдзненне журнала аўтарскага нагляду і прадстаўленне справаздачы па выніках працы.

У дадзеным кантэксце трэба мець на ўвазе не толькі адпаведнасць патрабаванням заканадаўства непасрэдна работ на помніках архітэктуры, горадабудаўніцтва, гісторыі, археалогіі. Органы аховы спадчыны павінны згодна са сваёй кампетэнцыяй адсочваць усе працы, датычныя аб'ектаў такога роду: размяшчэнне рэкламы на саміх будынках і ў зонах іх існавання, правядзенне на прылеглых да іх тэрыторыях земляных і будаўнічых работ, арганізацыю транспартнага руху і стварэнне іншых камунікацыйных нагрузкаў на гістарычныя помнікі ў мэтах свечасовага папярэджання магчымых парушэнняў заканадаўства.

Усе гэтыя ўмовы паслядоўна адлюстраваны ў нацыянальным заканадаўстве Рэспублікі Беларусь і падмацаваны міжнароднымі нарматыўна-метадычнымі дакументамі.

Артыкул 6 Закона РБ “Аб архітэктурнай, горадабудаўнічай і будаўнічай дзейнасці ў Рэспубліцы Беларусь”, як і асобныя палажэнні будаўнічых норм Беларусі, устанавлівае неабходнасць выканання патрабаванняў у галіне захавання нерухомых матэрыяльных гісторыка-культурных каштоўнасцей у ходзе архітэктурных, горадабудаўнічых і будаўнічых працаў. Пры гэтым у населеных пунктах і на тэрыторыях памяці імі, дзе маюцца такія аб'екты, у адпаведнасці з горадабудаўнічымі праектамі ўстаўляюцца межы зон аховы, якія рэгулююць дзейнасць, што можа нанесці шкоду нерухомым гісторыка-культурным каштоўнасцям.

Рашэннем калегіі Міністэрства культуры ад 12 ліпеня 2005 г. № 54 прадугледжвалася распрацоўка мерапрыемстваў па стварэнні праектаў зон аховы на перыяд да 2010 года. Аднак дасюль, нягледзячы на неаднаразовыя напамінанні, звесткі аб такіх праектах не паступілі. За апошнія два гады Міністэрства культуры зацвердзіла не больш за 10 праектаў такога характа.

Інстытут “БелНДІПгорадабудаўніцтва” распрацоўвае праекты зон аховы ці прапановы па іх вызначэнні падчас падрыхтоўкі генеральных планаў гарадоў. Такім чынам, немалая частка гэтай працы ўжо зроблена. Аднак і гэтыя матэрыялы на месцах выкарыстоўваюцца не ў поўнай меры, як, напрыклад, здарылася ў Гродне, дзе ў зоне рэгулюемай забудовы па вуліцы Горкага без папярэдняй прапрацоўкі практнай прапановы была знесена забудова 1920-30 гг.

Артыкулам 20 Закона аб архітэктурнай, горадабудаўнічай і будаўнічай дзейнасці вызначаны ў якасці зон асаблівага дзяржаўнага рэгулявання тэрыторыі, дзе маюцца нерухомыя матэрыяльныя гісторыка-культурныя каштоўнасці. Такое рэгуляванне ажыццяўляецца ў адпаведнасці з шэрагам актаў заканадаўства, сярод якіх Закон аб ахове гісторыка-культурнай спадчыны РБ з'яўляецца базавым. Акрамя таго, у дзяржаве дзейнічае шэраг нарматыўных прававых актаў, якія вызначаюць тыя ці іншыя дзеянні, парадак распрацоўкі, узгаднення і зацвярджэння дакументацыі на выкананне работ на гісторыка-культурных каштоўнасцях. У ліку такіх дакументаў вялікае значэнне мае Палажэнне аб ахове археалагічных аб'ектаў пры правядзенні земляных і будаўнічых работ, зацверджанае пастановай Савета Міністраў РБ № 651 і ўдакладненае Пастановай Урада № 762 ад 15 чэрвеня 2006 г.

Сёння многія гарады актыўна развіваюцца, папаўняюцца цэлымі мікрараёнамі. Аднак цяжка прыгадаць выпадак, каб у ходзе асваення новых тэрыторый праводзілася іх археалагічная экспертыза яшчэ на стадыі перадпраектных работ, не кажучы ўжо па мерапрыемствах аб ахове помнікаў археалогіі, уключаных у Дзяржаўны спіс гісторыка-культурных каштоўнасцей Рэспублікі Беларусь. Паказальны такі прыклад: у Мінску ў раёне перасячэння вуліц Любімава і праспекта Газеты “Известия” адзін курган знішчаны, другі знаходзіцца ў вельмі незадавальняючым стане. Курганны магільнік на захад ад паўднёвага канца вуліцы Сцебнёва ў раёне МКАД, які некалі складаўся з 45 насыпаў, сёння налічвае каля 10, у занябданым стане. Адміністрацыя Лясныцкага раёна ахоўныя абавязальнасці не падпісаны. Існуе пагроза знішчэння курганаў на тэрыторыі будаўніцтва мікрараёна Дружба. І гэта толькі тыя факты, якія ўдаецца зафіксаваць спецыялістам Міністэрства.

Для больш строгага ўліку помнікаў археалогіі ў 2005-2006 гг. праводзіцца іх інвентарызацыя ў Віцебскай і Мінскай абласцях з наступным занясеннем у Банк звестак аб гісторыка-культурнай спадчыне Рэспублікі Беларусь. Сёлета мяркуецца завяршыць працы па Глыбоцкім і Браслаўскім раёнах і ў цэлым па Мінскай вобласці. Канчаткова мэта інвентарызацыі помнікаў археалогіі як найбольш уразлівых аб'ектаў спадчыны — прадстаўленне дадзеных аб іх у Нацыянальнае кадастравае агенцтва Дзяржаўнага маёмасці для нанясення зон асаблівага рэгулявання на карты і іншыя матэрыялы, якія адлюстроўваюць рэжымы ўтрымання такіх тэрыторый.

Падобныя факты парушэння заканадаўства аб ахове спадчыны датычаць і помнікаў архітэктуры або горадабудаўніцтва, на якіх праводзяцца несанкцыянаваныя работы.

Усяго два прыклады. Сёлета праводзяцца работы на будынках ансамбля кляшара бернардынцаў у Іўі і царквы Раждства Багародзіцы ў Глыбокім — без падрыхтаванай у адпаведнасці з прававымі нормамаі дакументацыі, без навуковага кіраўніка, без удзелу кваліфікаваных спецыялістаў, якіх патрабуе заканадаўства. Таксама заканадаўча вызначаны функцыі мясцовых прадстаўнічых і распарадчых органаў у галіне аховы спадчыны, а значыць, і адпаведных спецыялістаў на месцах, на чый вачах адбываюцца падобныя дзеянні.

Асобны накірунак працы ў галіне — падрыхтоўка матэрыялаў для прадстаўлення гісторыка-культурных каштоўнасцей Рэспублікі Беларусь у Спіс сусветнай культурнай і прыроднай спадчыны ЮНЕСКО. Варта памятаць, што дадзеная праца праводзіцца не толькі ў межах выканання Канвенцыі па ахове сусветнай культурнай і прыроднай спадчыны, якую Беларусь ратыфікавала ў 1988 г., але і ў адпаведнасці з канкрэтным даручэннем Прэзідэнта краіны. У 2005 г. у Спіс сусветнай спадчыны ўключаны нацыянальны і трансгранічныя аб'екты: адпаведна “Архітэктурна-культурны комплекс рэзідэнцыі Радзівілаў у Нясвіжы” і “Дуга Струвэ”. У 2006 г. сумесна з Рэспублікай Польшча завершана праца над дасье “Аўгустоўскі канал — твор чалавека і прыроды”, якое рытуецца для прадстаўлення ў скартэрыят ЮНЕСКО.

Аднак па іншых прызначаных да падрыхтоўкі аб'ектах праца вядзецца недастаткова актыўна, і гэта нягледзячы на тое, што рашэннем калегіі Міністэрства культуры было дару-

чана актывізаваць падрыхтоўку для прадстаўлення ў Цэнтр сусветнай спадчыны ЮНЕСКО матэрыялаў па гісторыка-культурных каштоўнасцях Рэспублікі Беларусь для ўключэння іх у Спіс сусветнай культурнай і прыроднай спадчыны. Акрамя матэрыялаў па фартыфікацыйных збудаваннях Брэскай крэпасці-героя, ні адной прапановы не паступіла.

Дадзенае пытанне лічым неабходным адлюстравач у пастаноўчых пунктах пратакола нашай нарады з тым, каб атрымаць ад органаў мясцовага кіравання канкрэтныя адказы аб ходзе выканання даручэння Кіраўніка дзяржавы і абавязальнасцях Рэспублікі Беларусь па выкананні Канвенцыі аб ахове сусветнай культурнай і прыроднай спадчыны.

Прэстыж дзяржавы фарміруецца не толькі прадстаўленнем нашага здабытку на сусветным узроўні. Лепшыя дасягненні папярэдніх пакаленняў адлюстраваны на нацыянальным узроўні ў Дзяржаўным спісе гісторыка-культурных каштоўнасцей Рэспублікі Беларусь. У дадзены час у ім налічваецца 4811 аб'ектаў спадчыны, сярод якіх толькі 52 нематэрыяльныя гісторыка-культурныя каштоўнасці. Толькі Гомельская вобласць працягвае ініцыятыву, накіраваную на адлюстраванне народных традыцый у Дзяржаўным спісе, у які ўнесены абрад “Юр’я” з Жыткавіцкага раёна і прадстаўлены на разгляд навукова-метадычнай рады абрад “Ваджэнне і пахаванне стралы” з Веткаўскага раёна. Спадзяюся, што створаная ў верасні міжведамасная камісія па дадзеным пытанні дапаможа актывізаваць гэтую працу.

У Законе аб ахове гісторыка-культурнай спадчыны ўдакладнены парадак фарміравання Дзяржаўнага спісу, які мае статус інфармацыйнага рэсурсу дзяржаўнай значнасці. У сувязі з гэтым Міністэрства культуры накіравала 20 верасня 2006 г. у абласныя і Мінскі гарадскі выканкамы спісы гісторыка-культурных каштоўнасцей па рэгіёнах з дадаткова ёмістым тлумачэннем мэты для аналізу стану аб'ектаў, а ў асобных выпадках — іх наяўнасці, што найперш датычыць помнікаў археалогіі. Аднак прайшоў амаль месяц, а зваротнай сувязі, акрамя адказаў з Мінска, няма. Пры такім падыходзе цяжка будзе вырашыць пастаўленую задачу падрыхтоўкі якаснага матэрыялу, што таксама ўказана ў рашэнні Калегіі Міністэрства культуры ад 14 верасня 2006 г. № 89.

Асобны накірунак працы Міністэрства культуры — рэгуляванне пытанняў перамяшчэння культурных і гісторыка-культурных каштоўнасцей праз мытную мяжу рэспублікі. Із тыя функцыі ўскладзены на аддзел мастацтвазнаўцаў-экспертаў ўпраўлення па ахове гісторыка-культурнай спадчыны. Парадак ажыццяўлення дадзенага віду дзейнасці вызначаны пастановай Савета Міністраў РБ ад 18 ліпеня 2006 г. №906, якая замяніла ранейшыя пяць нарматыўна-прававых актаў.

Значэнне дадзенай дзейнасці заключаецца ў папярэджанні незаконнага вывазу за межы дзяржавы, а па-сутнасці крадзяжу твораў мастацтва. Дазволам на вываз каштоўнасцей з'яўляецца пасведчанне вызначанай формы. У 2005 г. было выдадзена 1465 такіх

дакументаў па выніках экспертызы 9304 прадметаў. За 9 месяцаў гэтага года была праведзена экспертыза 6899 прадметаў і выдадзена 1251 пасведчанне.

Роля органа мясцовага кіравання ў рэгуляванні перамяшчэння культурных каштоўнасцей праз мытную мяжу дзяржавы заключаецца перш за ўсё ў адпаведным патрабаванні заканадаўства ў афармленні творчых работ удзельнікаў студый і гурткоў, якія накіроўваюцца на замежныя выставкі і конкурсы. Упраўленнем культуры аблвыканкамаў варта больш падметна наладзіць узаемадзеянні з кіраўнікамі творчых дзіцяча-юнацкіх калектываў з мэтай правільнага выканання ўсіх правілаў афармлення дакументаў.

Важным крокам па ўліку і захаванні месцаў, звязаных з ваеннымі падзеямі, стала стварэнне агульнага з Міністэрствам абароны банка дадзеных на аснове праведзенай інвентарызацыі. На тэрыторыі рэспублікі налічваецца больш за 10000 такіх месцаў, у тым ліку 5227 пахаванняў загінуўшых у Другой сусветнай вайне, з іх 3598 брацкіх магіл, 1287 індывідуальных пахаванняў, 100 мемарыяльных комплексаў, 142 ваенныя могілкі. Пры ўдзеле Міністэрства культуры распрацавана палажэнне і зацверджаны ўзор дзяржаўнага знака воінскага пахавання адзінай формы, і стаіць задача сіламі райвыканкамаў сумесна з ваенкаматамі завяршыць іх устаноўку ў 2007 г., забяспечыўшы добраўпарадкаванне пахаванняў абаронцаў Айчыны.

На бліжэйшую перспектыву належыць сумесна з Міністэрствам абароны пры ўдзеле

Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі на базе дзейнага ваенізаванага пошукавага батальёна заканадаўча стварыць падраздзяленне, аснашчанае сучасным рэхагавым абсталяваннем, па выяўленні не толькі выбухованаб'яспечных прадметаў, але і матэрыяльных і гістарычных каштоўнасцей, для планавых вывучэнняў тэрыторый рэспублікі, паставіўшы гэтым заслон “чорным капальнікам”.

Мерапрыемствы, якія праводзяцца на гісторыка-культурных каштоўнасцях, зыходзячы з норм заканадаўства, рэгулююцца нарматыўна-прававымі актамі. Яны ў сукупнасці складаюць пакет дакументаў, якія вызначаюць падыходы, чарговасць і парадак фінансавання. Базавым з'яўляецца зацверджаныя Саветам Міністраў парадак вызначэння чарговасці ў фінансаванні работ на матэрыяльных гісторыка-культурных каштоўнасцях і ўдзелу ў іх дзяржавы. На аснове гэтага нарматыўна-прававага акта зацверджаны Спіс прыярытэтных аб'ектаў, рэстаўрацыя якіх з'яўляецца асновай для ўнясення канкрэтных штогадовых прапаноў у інвестыцыйную праграму. У адпаведнасці з гэтым Міністэрства культуры штогод да 1 чэрвеня папярэдняга фінансавага года накіроўвае ў міністэрствы фінансаў і эканомікі прапановы аб долевым удзеле ў фінансаванні работ на аб'ектах у межах мяркуемых магчымасцей рэспубліканскага бюджэту з улікам патрабаванняў Указа Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь № 299 ад 5 мая 2006 г. “Аб зацвярджэнні Палажэння аб парадку фарміравання, зацвярджэння Дзяржаўнай інвестыцыйнай праграмы і справаздач-

насці аб яе выкананні”.

У пункце 12 Указа вызначана, што аб'екты камунальнай уласнасці ўключаюцца ў Праграму на аснове роўнадолевага ўдзелу ў іх будаўніцтве сродкаў рэспубліканскага і мясцовых бюджэтаў. Фінансаванне ажыццяўляецца Міністэрствам фінансаў толькі пасля прадстаўлення адпаведнымі аблвыканкамамі ці мінскім гарвыканкамам пісьмовых пацверджанняў аб запланаваных на гэтыя мэты сродках мясцовых бюджэтаў у аб'ёме не менш за 50 працэнтаў гадавога прызначэння. Гэта гаворыць аб тым, што, перш чым звяртацца ў Міністэрства культуры па сродкі, неабходна ўрэгуляваць гэтыя пытанні ў аблвыканкамах згодна з палажэннямі дадзенага Указа Кіраўніка дзяржавы. Міністэрства культуры вызначае на перыяд 2006-2010 гг. прыярытэты рэстаўрацыйных праекты: Мірскі замак, Нясвіжскі палацава-паркавы ансамбль, Палац Пацёмкіна ў г.Крычава, будынак Нацыянальнага акадэмічнага Вялікага тэатра оперы і балета Рэспублікі Беларусь. На гэтых аб'ектах ужо вядуцца рэстаўрацыйна-аднаўленчыя працы. Акрамя таго, плануем узяць долевы ўдзел у фінансаванні такіх жа прац яшчэ на 18 аб'ектах. У іх ліку — сядзібны комплекс у вёсцы Чырвоны Бераг у Жлобінскім раёне, мемарыяльная капліца ў вёсцы Лясная ў Слаўгарадскім раёне, саляныя склады ў Віцебску, сядзібны комплекс у вёсцы Скокі ў Брэсцкім раёне, Косаўскі палацава-паркавы ансамбль, замак у Лідзе і іншыя знамяны для рэспублікі аб'екты. Патрабуюць вывучэння і прыняцця мер па павышэнні якасці і эфектыўнасці працы спецыялізаваных практычных і рэстаўрацыйных падраздзяленняў, большасць якіх знаходзіцца ў веданні Міністэрства культуры. Гэта УП “Мінскрэстаўрацыя”, “Праектрэстаўрацыя”, “Віцебскрэстаўрацыя”, “Брэстрэстаўрацыя”.

Асноўная задача ў справе захавання спадчыны — прыстасаванне гісторыка-культурных каштоўнасцей да актыўнага жыцця, што з'яўляецца найбольш дзейнай умовай іх захавання. Адзін з накірункаў — турыстычная дзейнасць. У Міністэрства спорту і турызму накіраваны прапановы па аб'ектах спадчыны, ажыццяўленне якіх дазволіць сфарміраваць цэнтры культурнай дзейнасці, аднавіць страчаныя традыцыі, узнавіць рамёствы, гандаль, стварыць новыя ўмовы выкарыстання гісторыка-культурных каштоўнасцей у адпаведнасці з нацыянальнымі, рэгіянальнымі, эканамічнымі і сацыяльнымі умовамі і асабліва імі рэгіёнаў.